

Verslag Brabantse Bodemborrel

11 juli 2019, 't Chaamsche Wapen

Voor een impressie verwijzen we u graag naar het **videoverslag**: <https://youtu.be/VilYwfSTIKY>

Over de Brabantse Bodemborrel

Regioproject 'Samen de diepte in' en de gemeente Alphen Chaam organiseerden op 11 juli 2019 de eerste Brabantse Bodemborrel (de naam Bodemcafé bleek al een aantal jaar gebruikt te worden in Brabant door de Provincie) met als thema 'de bodem in verandering'. De Bodemborrel draait om ontmoeten, inspiratie opdoen en met elkaar in gesprek gaan over maatschappelijke uitdagingen en de rol van de bodem en ondergrond daarin. Het beoogt een ontmoetingsplek te bieden voor mensen in Brabant die actief zijn met bodem en ondergrond, initiatieven ondernemen en daar tegen vragen of dilemma's aan lopen. Tijdens de bijeenkomst is er volop de gelegenheid om hulp te vragen bij anderen.

De Bodemborrel vond plaats in de Bourgondische Zaal van café 't Chaamsche Wapen in Chaam, de nostalgische locatie droeg zeker bij aan de bijzonder ontspannen sfeer. Een sfeer waar ook plaats was voor kritische noten, zoals over de betrokkenheid van gebiedskennis in beleidsvorming en het maken van regels. Ondanks de vakantieperiode waren er meer dan 50 geïnteresseerden. Het bleek een zeer divers gezelschap van ZLTO, boeren uit de omgeving, adviesbureaus, grondverzetbedrijven, natuurverenigingen, waterschap, milieupolitie, Avans, gemeenten, betrokken burgers en OMWB'ers.

Na een hartelijk welkomstwoord van Erik Wilmsen, wethouder van gemeente Alphen Chaam maakten het gezelschap kennis met elkaar aan de hand van stellingen. Thomas Jansen gaf zijn visie op het in beeld brengen van de ondergrond waarbij hij ook het hulpmiddel augmented reality presenteerde. Vervolgens was het tijd voor de pitchers om de microfoon te grijpen en hun hulpvraag in te leiden. In groepjes werd daarna levendig gediscussieerd en advies gegeven aan de pitchers. Tenslotte was het tijd voor de borrel en besloten we om de Bodemborrel in het najaar te herhalen.

Hieronder vindt u een **uitgebreider verslag per onderdeel**.

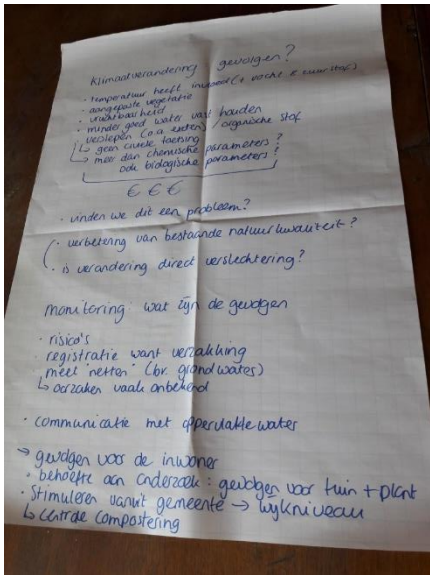
Presentatie 'kortsluiting in de bodem' door Thomas Jansen van Jansen Gebiedsinnovatie

Het is weliswaar onzichtbaar, maar ondergronds is het een drukte van belang onder Brabant. Denk aan funderingen, tunnels, leidingen, boringen, bodemenergiesystemen en waterwinning. Het is goed integraal naar de ondergrond te kijken, bij voorkeur in 3D. Daarbij maakten we kennis met het hulpmiddel augmented reality.

Pitch-ronde

Dit tweede deel biedt een laagdrempelig platform voor deelnemers om hun bodemgerelateerde initiatieven en ideeën te delen in de vorm van een pitch. Er waren in totaal 4 pitches:

- *Marianne van Leeuwen (gemeente Breda)* beschreef de relatie van de stad met haar natuurlijke systeem van bodem, water en biodiversiteit. De genese of wordingsgeschiedenis van een stad geeft veel aanwijzingen voor mogelijkheden en onmogelijkheden bij het realiseren van plannen. Dat zijn we een beetje vergeten. Denk aan onderlopende kelders op plaatsen waar je dit had kunnen verwachten (klei in de ondergrond). Of een droogvallend veengebied door ingrepen in de waterhuishouding. Hoe kan een stadsgenese ons helpen om beter inzicht te krijgen in het functioneren en de wisselwerking tussen bodem, water en groen? En wie betrek je daarbij?
- *Jack van Poppel (Melkveehouderij Van Poppel)*, gaf een indrukwekkende presentatie over zijn rol als duurzame gebruiker/beheerder van 150 voetbalvelden grond. Sinds 2018 zoveel mogelijk circulair. Met hun monomestvergister vergisten zij (alleen) de eigen mest, wekken stroom en warmte op en met de mineralenscheider winnen ze de mineralen terug die weer als meststof op het grasland worden toegepast. De dikke fractie wordt gebruikt als biobedding waar de koeien op kunnen liggen. Met als resultaat ook een betere bodemvruchtbaarheid, een beter vochthoudend vermogen, véél minder transportbewegingen, minder antibiotica en geen ammoniakgeur bij bemesting. Hij wilde graag in discussie gaan over zijn stelling "Méér koeien in Brabant is voor (iedereen) beter".
- *Marco Vergeer (vanuit het consortium 'Samen de diepte in')* ging in op het grote aantal opgaven waar we in het fysieke domein voor staan, van energietransitie en klimaatopgaven, van

Geert Mentink ging tijdens de discussieronde het gesprek aan over eventuele redenen om een hoger ambitieniveau voor de bodemkwaliteit te stellen bij locatie- of gebiedsontwikkelingen. Hierbij werd gekeken naar de gevolgen van de klimaatveranderingen waarbij de temperatuur een belangrijke factor is. Ook werd er gesproken over het verspreiden van grond en daarmee ook organische stoffen. Is hier een civiele toetsing voor nodig? En moeten we dan verder kijken dan chemische en biologische parameters? De grond verandert, maar vinden we dit ook direct een probleem? Verandering is niet meteen een verslechtering. Het is belangrijk dat we de grond blijven monitoren. Ook communicatie naar inwoners is belangrijk. Wat is er belangrijk voor de inwoner? Zijn er mogelijkheden vanuit de gemeente zoals centrale compostering? Monitoring, communicatie en stimulatie lijken de belangrijkste pijlers uit het gesprek.

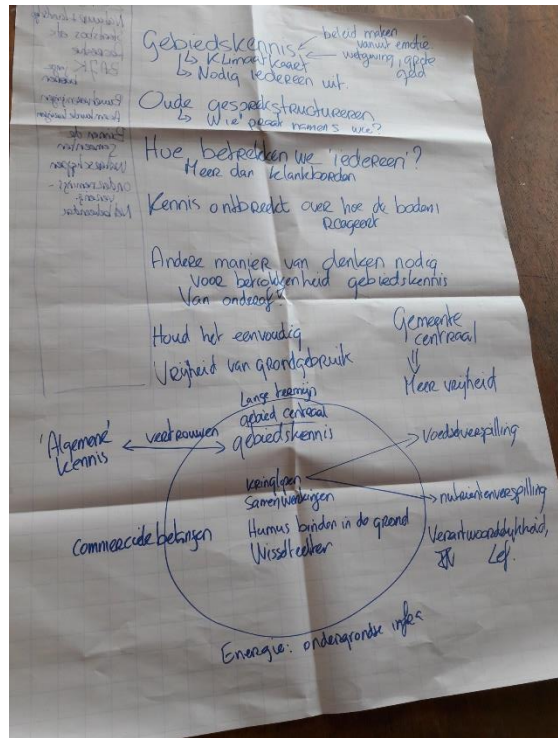
Marco Vergeer

Aan deze tafel kwam de inzet van gebiedskennis aan de orde. Het signaal dat met vroegere gesprekken niet veel is gedaan, althans niet zichtbaar, is een belangrijke les. En ook dat niet altijd iedereen is uitgenodigd geweest.

Gebiedskennis moet je blijven delen met elkaar. En het moet een plek krijgen in de besluitvorming, 'klankborden' alleen is niet voldoende. Want, zo is het signaal van de deelnemers, beleid is te vaak het gevolg van emotie en heeft weinig met de feiten van doen. En wie weet nu hoe de bodem reageert op nieuwe functies of initiatieven?

Uit het gesprek bleek ook dat er meerdere vormen van gebiedskennis is. Eén van de deelnemers bleek boer maar ook gemeenteraadslid. Hij weet veel van de landbouwbodem, maar in de raad gaat het ook over energietransitie, ondergrondse infrastructuur en klimaatverandering. Daar hebben andere mensen uit het gebied verstand van of moet je een werkbare mix maken van gebiedskennis en externe kennis. En laten we het die kennis dan met elkaar delen in normale mensentaal!

De Omgevingswet werd wel gezien als een nieuwe kans. De gemeente krijgt het dan toch wat meer voor het zeggen en heeft ook de ruimte om eigen beleid te maken: het gebied centraal. Bovendien vraagt de Omgevingswet om daar de bewoners van het gebied in te betrekken. Om dat wat verder te helpen is aan het einde van de sessie een lijstje gemaakt van mensen en organisaties die zeker betrokken moeten worden.

Samen de diepte in?

De Brabantse Bodemborrel is een initiatief van het regioproject 'Samen de diepte in' van het Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant, de provincie Noord-Brabant, 26 deelnemende gemeenten en Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (maar iedere Brabander is welkom). Samen de diepte is een onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Convenant Bodem en Ondergrond (onderdeel van 'Bodem in Omgevingswet'). Dit project wordt in 6 regio's in Nederland in 1,5 jaar tijd uitgevoerd. De projectleiding vanuit het consortium in deze regio ligt bij Royal HaskoningDHV en er wordt nauw samengewerkt met de Omgevingsdienst, de provincie en de gemeenten. Daarbij draait het om het opdoen van ervaring en kennis over de plek van bodem en ondergrond in de omgevingsvisies en het realiseren van maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving. De Brabantse Bodemborrel is één van de activiteiten die in Midden- en West-Brabant worden uitgevoerd.